

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

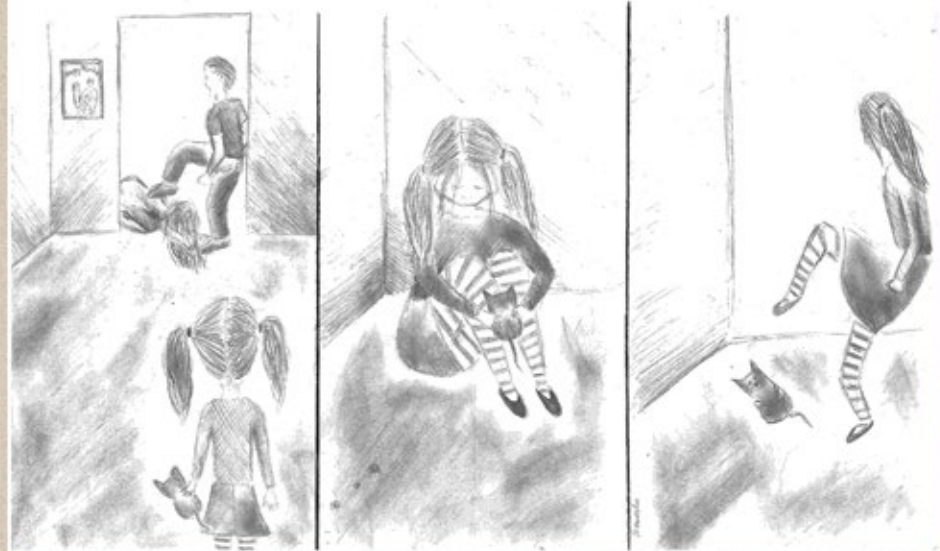
GMINA JONKOWO

PRZEMOC W RODZINIE

JAK PRZECIWDZIAŁAĆ ZJAWISKU?

Broszura informacyjno – edukacyjna

NIE BIJ ŻEBYM I JA NIE BIŁA

autor rys. Zofia Derwecka

„Świadomość i kreatywność naprzeciw przemocy”
w ramach Programu Ochronowego
„Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”

Jonkowo 2017

SPIS TREŚCI

I. BY LEPIEJ ZROZUMIEĆ...

Jak definiowana jest „przemoc” i jakie przybiera formy?.....	4
Na czym polega zjawisko przemocy w rodzinie?.....	7
Mity dotyczące przemocy w rodzinie.....	8

II. BY SKUTECZNIE PRZECIWDZIAŁAĆ...

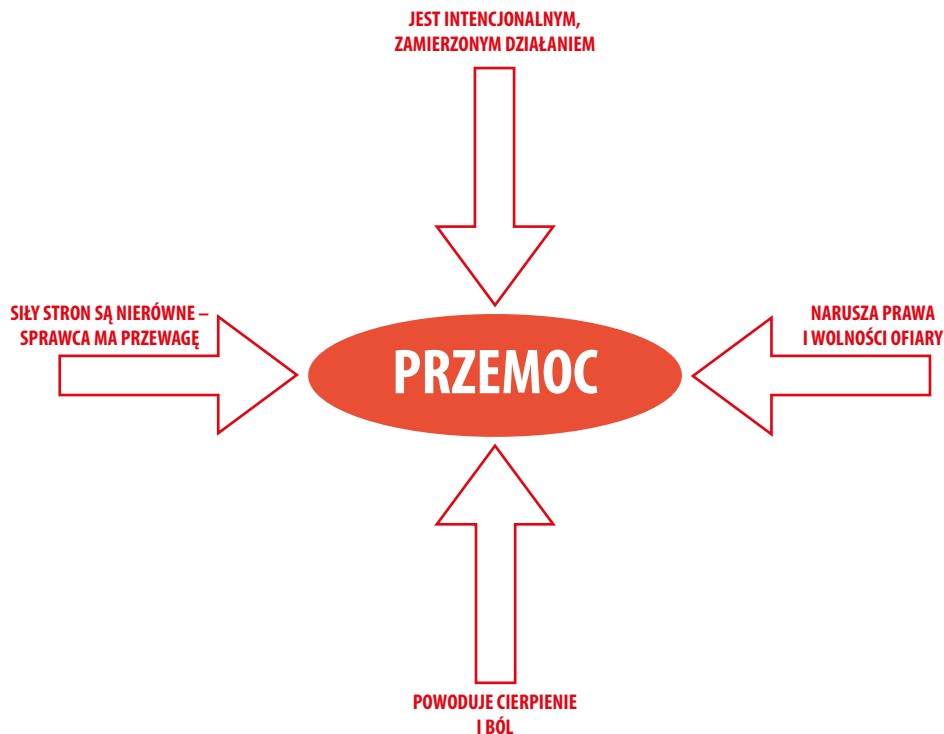
Jak prawo chroni ofiary przemocy w rodzinie?.....	9
Pomoc dziecku dotkniętemu przemocą w rodzinie.....	11
Jak przebiega procedura „Niebieskie Karty”?.....	12
Zadania służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	15
JESTEŚ ŚWIADKIEM PRZEMOCY?.....	18
JESTEŚ OFIARĄ PRZEMOCY?.....	19
Wykaz lokalnych placówek udzielających wsparcia rodzinom, w których dochodzi do przemocy.....	21

JAK DEFINIOWANA JEST PRZEMOC

I JAKIE PRZYBIERA FORMY?

W literaturze przemoc określana jest jako „**wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji**”.

Sprawca przemocy dąży do tego, by wymusić na ofierze określone działania lub zaniechania lub pozbawić swoją ofiarę dóbr i wartości chronionych prawnie.

Przemoc przejawiać się może w czterech wymiarach i w zależności od przejawów przybierać formę przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej lub zaniedbania.

1. **Przemoc fizyczna** to wszelkie zachowania, niosące ryzyko uszkodzenia ciała i w efekcie których inna osoba doznaje fizycznego bólu lub cierpienia.

Do przemocy fizycznej zaliczyć możemy m. in.: popychanie, przytrzymywanie, szarpanie za włosy czy uszy, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, używanie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie pomocy itp.

2. **Przemoc psychiczna** to zadawanie cierpienia psychicznego poprzez stosowanie mechanizmów psychologicznych, takich jak m.in.: wyśmiewanie, stała krytyka, upokarzanie, odmowa uczuć lub zainteresowania, wyzwiska, wrzaski, poniżanie, zawstyżenie, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów ofiary z przyjaciółmi i znajomymi, zastraszanie, stosowanie gróźb i szantażu, także emocjonalnego. Ten rodzaj przemocy jest trudny do dostrzeżenia i przez to najbardziej zdradliwy, gdyż nie można zmierzyć rzeczywistych rozmiarów krzywdzenia. Stosowanie przemocy psychicznej przyczynia się do niszczenia poczucia własnej wartości i godności u ofiar przemocy, wzbudza poczucie strachu i pozbawia ofiarę poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.

3. **Przemoc seksualna** to zachowanie polegające na zmuszaniu kogoś do poddania się czynnościom o charakterze seksualnym bez jej/ jego zgody. Przemoc ta może przybierać m.in. formę gwałtu, filmowania podczas aktywności seksualnej, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, zmuszania do oglądania fotografii lub filmów pornograficznych.

4. **Przemoc ekonomiczna** to dążenie sprawcy do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od siebie m.in. poprzez niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie pieniędzy lub dysponowanie bez porozumienia z partnerem pieniędzmi ze wspólnego budżetu.

5. **Zaniedbanie** to ciągle niezaspokajanie potrzeb fizycznych i emocjonalnych, zwłaszcza w relacji rodzic – dziecko. Dziecko zaniedbane jest emocjonalnie odrzucane, rodzice nie interesują się jego rozwojem, sytuacją życiową, ani stanem zdrowia, ubiorem, wyżywieniem i higieną.

CYKLE PRZEMOCY

Faza narastającego napięcia to faza, w której sprawca jest zazwyczaj poirytowany, rozdrażniony i o wszystko ma pretensje, a ofiara stara się go uspokajać, unikać sytuacji konfliktowych i szuka sposobów, by rozładować napięcie.

Faza gwałtownej przemocy, w której sprawca nie wytrzymuje rosnącego w nim napięcia i pod byle pretekstem wpada w furję. W tej fazie dochodzi najczęściej do stosowania przemocy fizycznej. Życie lub zdrowie ofiary mogą zostać zagrożone, dlatego decyduje się ona na szukanie pomocy i/lub na kontakt ze służbami – wzywa Policję lub pogotowie ratunkowe.

Faza miodowego miesiąca to czas, w którym sprawca okazuje skruchę i dąży do załagodzenia konfliktu – zwłaszcza, jeśli o awanturze dowiedziały się osoby spoza rodziny. Sprawca na nowo okazuje ciepłe uczucia, zapewnia o miłości, obsypuje prezentami, przeprosza za swoje zachowanie i stara się go zracjonalizować – zmęczeniem, stresem w pracy, byciem pijanym... Ofiara zaczyna wierzyć, że to zdarzenie, to był incydent, tym bardziej, że czuje się kochana, okazywana jest jej troska i zainteresowanie. Niestety jest to złudne uczucie, które sprawia, że ofiara na chwilę zapomina o doznanych dotychczas krzywdach, a u sprawcy znów narasta napięcie... Tym razem reakcja może okazać się nawet gwałtowniejsza...

NA CZYM POLEGA ZJAWISKO PRZEMOCY

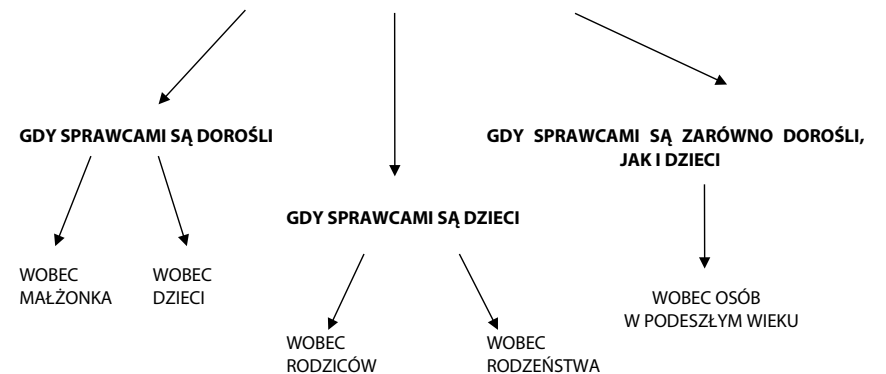
W RODZINIE?

Rodzina to podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

*Konwencja o prawach dziecka
Nie wszyscy zaznają jednak dobra od swoich bliskich...*

Przemoc w rodzinie określana jest jako działanie lub zaniechanie w ramach rodziny, dokonywane przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa albo dobra osobiste, a szczególnie w ich życie lub zdrowie (fizyczne lub psychiczne) oraz powodujące w nich szkody lub cierpienie.

W zjawisku przemocy w rodzinie można wyodrębnić następujące typy przemocy:

W polskim ustawodawstwie pojęcie *przemocy w rodzinie* definiuje Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z tym aktem prawnym przemoc w rodzinie to **jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym lub fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Przemocą w rodzinie jest nie tylko znęcanie się, ale również opisane w ustawie pojedyncze czyny, które naruszają wskazane tam dobra, pozostające pod ochroną prawną.

MITY DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

TO NIEPRAWDA, ŻE:

- przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać
- przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego
- dowodem przemocy są jedynie widoczne ślady na ciele ofiary
- jeśli ktoś jest bity, to znaczy że na to zasłużył lub widocznie to lubi, skoro nie odszedł od sprawy
- ofiary przemocy w rodzinie akceptują taką sytuację, skoro nie odchodzą od swojego oprawcy
- główną przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol
- gwałt w małżeństwie nie istnieje
- przemoc w rodzinie jest rzadkim zjawiskiem, problemem wyolbrzymionym
- dla dobra dzieci powinno się „ratować małżeństwo” i znieść wszystko – nawet przemoc
- ofiara sama sobie jest winna

**TYLKO UŚWIADOMIENIE SOBIE, ŻE POWYŻSZE PRZEKONANIA SĄ BŁĘDNE
POZWOLI OFIAROM SZUKAĆ POMOCY A ŚWIADKOM PRZEMOCY ZAREAGOWAĆ
I PRZECIWDZIAŁAĆ TEMU ZJAWISKU**

JAK PRAWO CHRONI OFIARY PRZEMOCY W RODZINIE?

W polskim ustawodawstwie duże znaczenie, zwłaszcza w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przez organy administracji publicznej, ma Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawodawca dąży poprzez ten akt prawny do podkreślenia znaczenia problemu przemocy w rodzinie, by tym samym przeciwdziałać temu zjawisku i wypracować zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą i stosujących tę przemoc wobec najbliższych.

Przywołana Ustawa określa:

- zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **obowiązek realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ciąży na organach administracji rządowej oraz organach jednostek samorządu terytorialnego.**

Od czasu nowelizacji Ustawy z 2010 roku działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie odbywają się w formie pracy interdyscyplinarnej – w tym celu powoływane są zespoły interdyscyplinarne oraz grupy robocze. Sposób, w jaki członkowie zespołów/ grup pracują z indywidualnymi przypadkami przemocy w rodzinie reguluje procedura „Niebieskie Karty”, która wszczynana jest w sytuacji uzasadnionego podejrzenia, że w rodzinie dochodzi do przemocy.

Jeśli negatywne zachowania sprawcy skierowane wobec pokrzywdzonego powtarzają się w pewnym przedziale czasowym, mamy do czynienia z przestępstwem znęcania się, określonym w art. 207 kodeksu karnego. Może ono przybierać formę znęcania się fizycznego lub psychicznego.

art. 207. § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

WAŻNE! Znęcanie się jest przestępstwem ściganym z urzędu, co oznacza, że Prokurator i Policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

Ponadto polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 kk (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- pozbawienie człowieka wolności – art. 189 kk;
- groźenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie – art. 190a par. 1 kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 kk;
- utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępem, albo rozpowszechnianie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwalcenie) oraz doprowadzenie w ten sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego) – przestępstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zgwałcenia współmałżonka;
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 kk;
- spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa – art. Art. 157 par. 1 i 2 kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- uporczywe uchylanie się od wykonania ciążącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażenie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) – art. 209 kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
- kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej – art. 278 kk i art. 279 kk (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);

- porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 kk;
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 kk;
- obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania takim czynnościom albo do ich wykonania – art. 200 kk;
- rozpijanie małoletniego, przez dostarczenie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 kk.

POMOC DZIECKU DOTKNIĘTEMU PRZEMOCĄ W RODZINIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przewiduje również specjalną ochronę bezpieczeństwa dziecka, którego życie i zdrowie jest zagrożone w związku z doznawaniem przemocy w rodzinie. W takiej sytuacji istnieje możliwość odebrania dziecka z rodziny (art. 12a), a procedurę taką realizują 3 służby: pomoc społeczna, Policji i ochrona zdrowia. Każdy z przedstawicieli tych służb na podstawie informacji i okoliczności faktycznych przedstawia swoje stanowisko, co do zasadności odebrania dziecka z rodziny i na tej podstawie służby podejmują ostateczną, wspólną decyzję. Czynność odebrania dziecka inicjuje pracownik socjalny, który odbierając dziecko umieszcza je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Jeśli nie ma członka najbliższej rodziny lub nie jest on w stanie zapewnić dziecku opieki, małoletniemu zapewnia się pieczę zastępczą. Dziecko do 10. roku życia powinno zostać umieszczone w rodzinie zastępczej zawodowej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, natomiast dzieci powyżej tego wieku umieszcza się w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego.

Pracownik socjalny nie później niż w ciągu 24 godzin ma obowiązek przekazać informację o podjętym działaniu do sądu rodzinnego. Na czynność odebrania dziecka rodzicowi/ opiekunowi prawnemu przysługuje prawo zażalenia na podjęte działania do sądu rodzinnego za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, którzy dokonali odebrania dziecka.

Od 13 lipca 2017 roku zawiadomienie Policji lub prokuratury o poważnych przestępstwach wobec dzieci jest obowiązkiem prawnym każdego, kto ma wiarygodną informację o ich popełnieniu, przygotowaniu lub usiłowaniu popełnienia. Niełożenie zawiadomienia grozi karą pozbawienia wolności do lat 3.

JAK PRZEBIEGA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

Na procedurę „Niebieskie Karty” składają się wszystkie czynności podejmowane i realizowane przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem, że w rodzinie dochodzi do przemocy.

Procedura „Niebieskie Karty” wszczynana jest przez przedstawiciela jednego z pięciu wymienionych wyżej podmiotów poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” (NK-A), który jest drukiem urzędowym stanowiącym załącznik do Rozporządzenia z dnia 13 września 2011 r. Jest to jeden z czterech formularzy występujących w procedurze. Pozostałe to kolejno „Niebieska Karta – B” (NK-B), „Niebieska Karta – C” (NK-C) i „Niebieska Karta – D” (NK-D). Podczas wszczynania procedury, każda osoba, wobec której została wypełniona NK-A powinna otrzymać formularz NK-B, który zawiera informacje o tym, czym jest przemoc i jakie istnieją formy wsparcia i pomocy osobom dotkniętym tym zjawiskiem.

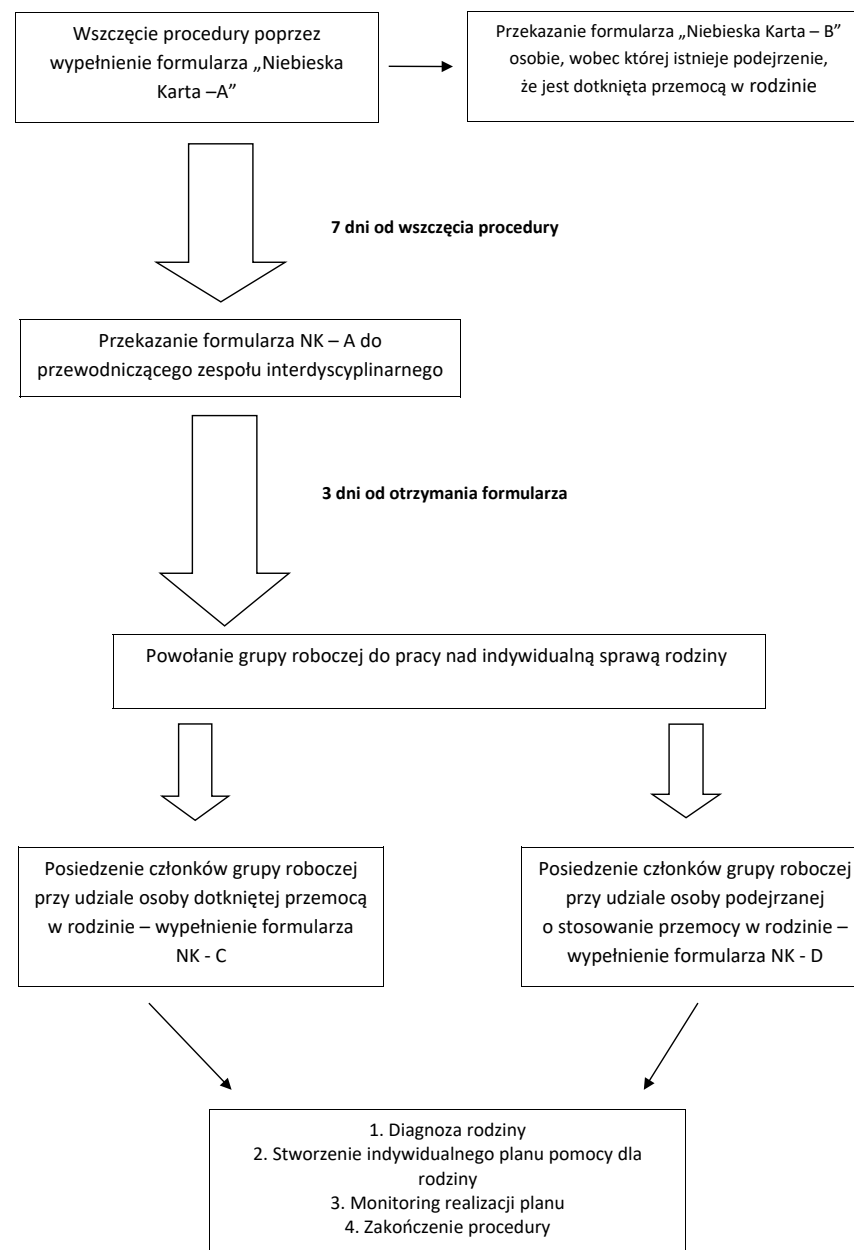
UWAGA! W przypadku dziecka, wobec którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą, formularz NK-B otrzymuje rodzic, opiekun prawny lub faktyczny.

Procedura inicjowana jest w sytuacji uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy – również w sytuacji, gdy przemoc zgłasza osoba spoza rodziny, będąca świadkiem zachowań przemocowych.

WAŻNE! Działania w ramach procedury NK nie wymagają zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie (art. 9d Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Procedura „Niebieskie Karty” nie jest postępowaniem karnym ani cywilnym! Dopiero jeśli sporządzony dla danej rodziny indywidualny plan pomocy nie daje efektów i przemoc w rodzinie nie ustaje – członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej mogą zainicjować postępowanie karne lub cywilne (rodzinne), przekazując w tym celu sprawę rodziny organom wymiaru sprawiedliwości.

SCHEMAT PRZEBIEGU PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Zakończenie procedury następuje w sytuacji:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie i zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
albo
- rozstrzygnięcia przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą o braku zasadności podejmowania działań.

ZADANIA SŁUŻB I INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Zadania służb i instytucji zobligowanych do realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie definiuje Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy Niebieska Karta.

Obowiązki funkcjonariusza Policji:

1. udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
2. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
4. przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę. Poucza sprawcę o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą z nim w stałym lub przemijającym stosunku zależności, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
5. przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
6. podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Obowiązki przedstawiciela jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

1. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
2. udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach

świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

- b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
3. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
 4. zapewnia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
 5. może prowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Obowiązki pracownika oświaty:

1. udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
 - b) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
2. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
3. może prowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
4. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w tym w szczególności dzieci;
5. udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Obowiązki pracownika ochrony zdrowia:

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia (lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny) każdorazowo udziela osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania

bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Obowiązki przedstawiciela gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:

W ramach procedury przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych ma podobne obowiązki jak pracownik socjalny, za wyjątkiem zapewnienia schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc.

JESTEŚ ŚWIADKIEM PRZEMOCY?

Powinnością każdego człowieka jest reagowanie na krzywdę osoby doświadczającej przemocy. Często jedyną osobą, która może pomóc przerwać przemoc jest właśnie świadek przemocy.

Kodeks postępowania karnego w art. 304 § 1 nakłada na każdego społecznym – a więc moralnym – obowiązek reagowania, jeśli jest się świadkiem popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu, poprzez zawiadomienie prokuratury lub Policji.

Ponadto do powiadamiania o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy obowiązuje również art. 12 *Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, który stanowi, iż:

1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.
2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W przypadku funkcjonariuszy publicznych zaniechanie powiadomienia wyżej wymienionych służb w sytuacji stwierdzenia występowania przemocy może zostać potraktowane jako przestępstwo z art. 231 kodeksu karnego, tj. niedopełnienie obowiązków służbowych i działanie na szkodę interesu publicznego.

WAŻNE! Od lipca 2017 roku na każdym z nas ciąży nie tylko społeczny, ale również prawny obowiązek zgłaszania poważnych przestępstw wobec dzieci (ciężki uszczerbek na zdrowiu, zgwałcenie, wykorzystywanie seksualne). Obowiązek prawny zgłoszenia podejrzenia popełnienia przestępstwa wobec dziecka oznacza, że w przypadku zaniechania zgłoszenia, osoba może ponieść odpowiedzialność karną.

Pamiętaj, że ofiara przemocy w rodzinie **boi się, nie wierzy** bądź **nie wie**, że ma prawo prosić o pomoc i że ktoś chce i może jej pomóc. Często po prostu **wstydzi się** poprosić o tę pomoc.

TO WŁAŚNIE TY – JAKO ŚWIADEK PRZEMOCY - MOŻESZ POMÓĆ!

Wystarczy, że wysłuchasz osoby, która doznaje przemocy, uwierzysz w to, co mówi i zapewnisz ją o tym, że ma prawo szukać pomocy. Koniecznie powiadom osoby i instytucje, które zajmują się udzielaniem pomocy w sytuacjach kryzysowych – najbliższą jednostkę Policji, prokuraturę, sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej. Jeśli poszkodowana osoba potrzebuje pomocy medycznej, udaj się z nią do przychodni lub szpitala albo wezwij pogotowie ratunkowe.

JESTEŚ OFIARĄ PRZEMOCY?

ZAPAMIĘTAJ!

Prawo stoi po Twojej stronie, nikt nie ma prawa Cię krzywdzić!

Nie wiń siebie, bo to sprawca jest winny!

Nie jesteś z tym problemem sama/sam - rozmowa z zaufanym członkiem rodziny lub przyjacielem może pomóc, a w Twoim środowisku są osoby i instytucje, które udzielą Ci profesjonalnej pomocy.

Nigdy nikt nie będzie naciskał Cię do poczynienia kroków, do których podjęcia nie jesteś gotowa/y.

Jeśli doświadczasz przemocy ze strony bliskiej Ci osoby, dla swojego bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa pozostałych domowników podejmij następujące czynności:

- w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia powiadom Policję (997, 112) lub prokuratora; szybka reakcja umożliwi zapewnienie Tobie oraz Twoim bliskim ochrony, wszczęcie odpowiednich procedur, a także zabezpieczenie dowodów zdarzenia;
- w razie doznania obrażeń ciała zgłoś się do lekarza w celu udzielenia Ci pomocy medycznej – **możesz zażądać wystawienia zaświadczenia lekarskiego** o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. WYSTAWIENIE ZAŚWIADCZENIA JEST BEZPŁATNE!
- możesz skorzystać z porady prawnej, wsparcia psychologicznego w związku z przemocą w Twojej rodzinie, dzwoniąc pod numer **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” - 800 – 120 – 002** (od początku 2017 roku telefon jest czynny przez całą dobę);

W celu uzyskania kompleksowej pomocy możesz zgłosić się do odpowiedniej instytucji. Kompetencje instytucji i organizacji pomocowych są następujące:

- ośrodki pomocy społecznej – pomoc w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych;
- powiatowe centra pomocy rodzinie – pomoc w sprawach prawnych, socjalnych, terapeutycznych, poradnictwo na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w danej miejscowości;
- ośrodki interwencji kryzysowej – zapewniają schronienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, udzielają wsparcia w przewyciężaniu sytuacji kryzysowych;
- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – bezpłatne schronienie dla osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie, udzielanie pomocy specjalistycznej: psychologicznej, prawnej, socjalnej, terapeutycznej i medycznej, opracowują plan pomocy;

- prokuratura, Policja – osoba pokrzywdzona może w tych instytucjach złożyć zawiadomienie o przestępstwie znęcania się;
- sąd rodzinny i opiekuńczy – osoba pokrzywdzona może złożyć pozew w sprawach rodzinnych lub wnioski dotyczący spraw opiekuńczych małoletnich;
- ochrona zdrowia – wystawianie zaświadczeń lekarskich o doznanych obrażeniach, udzielenie pomocy lekarskiej, poradnictwo dot. specjalistycznych poradni medycznych;
- komisje rozwiązywania problemów alkoholowych – jeżeli przemoc w rodzinie towarzyszy picie alkoholu, można złożyć wniosek o skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe lub uzyskać inną pomoc związaną z nadużywaniem przez niego alkoholu.

WYKAZ LOKALNYCH PLACÓWEK UDZIELAJĄCYCH WSPARCIA RODZINIE, W KTÓREJ DOCHODZI DO PRZEMOCY

Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Ośrodki Interwencji Kryzysowej i inne placówki pomocowe

NAZWA	ADRES	TEL./ FAX	E-MAIL/ WWW	ZAKRES UDZIELANEJ POMOCY
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	ul. Bałtycka 37a 10-144 Olsztyn	Tel./fax 89 527 57 11 kom. 600 107 645	sowolsztyn@poczta.onet.pl www.sow.olsztyn.pl	- całodobowy pobyt na okres do 3 miesięcy – 15 miejsc noclegowych; - poradnictwo; - terapia indywidualna/ grupowa
Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie	Al. Wojska Polskiego 8 10-225 Olsztyn	Tel. 89 535 77 78	sekretariat@mzpitpu.pl	- pomoc psychologiczna, pedagogiczna, terapeutyczna i prawna - działalność informacyjna i edukacyjna
Ośrodek Wsparcia dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiety w Ciąży	MOPS ul. Jagiełły 5 10-127 Olsztyn	tel./fax 89 523 61 77; kom. 504 043 056	osrodekdlamatek@mops.olsztyn.pl	- całodobowy pobyt; - programy profilaktyczne i terapeutyczne, usamodzielniające - pomoc rzeczowa
Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Kobiet i ich Dzieci – Ofiar Przemocy w Rodzinie	Caritas ul. Grunwaldzka 45 10-125 Olsztyn	Tel. 89 535 01 66 fax 89 523 64 02	interwencja7@o2.pl	- całodobowy hotel (30 miejsc); - pomoc medyczna; - opieka i pomoc stacjonarna; - poradnictwo prawne, psychologiczne - pedagogiczne
PCPR Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Bałtycka 65 Olsztyn	Tel. 89 544 38 00 kom. 665 237 899	pcpr@powiat-olsztynski.pl	- całodobowe schronienie (7 miejsc)
Powiatowy Punkt Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Problemem Uzależnienia i Przemocy Domowej	Pl. Bema 5 10-516 Olsztyn	tel. 89 544 38 00/ 38 11 kom. 665 237 899		W Punkcie dyżury pełnią (po wcześniejszym umówieniu): • psycholog, • prawnik.
Punkt Interwencji Kryzysowej	Ul. Niepodległości 4 11-300 Biskupiec	Tel. PCPR 89 544 48 00	pcpr@powiat-olsztynski.pl	-osoba umieszczona w POIK na okres do 3 miesięcy, zostaje objęta pomocą specjalistów

Punkt Interwencji Kryzysowej	PCPR Ul. Olsztyńska 3 11-040 Dobre Miasto			(ds. uzależnień i przemocy w rodzinie, prawnik, psycholog), wg opracowanego indywidualnego programu wychodzenia z sytuacji kryzysowej
Punkt Interwencji Kryzysowej	Ul. Sienkiewicza 26 11-015 Olsztyn			
Ośrodek Wsparcia w Biskupcu	Ul. Niepodległości 4 11-300 Biskupiec	Tel. 89 715 26 62	biskupiec_owr@wp.pl	
Punkt Konsultacyjno – Doradczy MOPS w Barczewie	ul. Słowackiego 5 11-010 Barczewo	Tel. 89 514 97 47	-	- poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne
GKRPA w Purdzie Punkt Konsultacyjny	Klewki 15 10-687 Olsztyn	Tel. 89 522 89 53	-	- poradnictwo psychologiczne dla osób uzależnionych
MOPS w Biskupcu	ul. Niepodległości 4 11-300 Biskupiec	Tel. 89 715 26 62	biskupiec_owr@wp.pl	- poradnictwo prawne i psychologiczne, terapia
GKRPA Punkt Konsultacyjny ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Przemocy w Jezioranach	ul. Kajki 20 11-320 Jeziorany	Tel. 89 718 11 33	kancelariamopsjeziorany@wp.pl	- poradnictwo rodzinne, prawne, terapeutyczne, motywujące
GKRPA w Kolnie Punkt Konsultacyjny	11-311 Kolno 38	Tel. 89 716 32 26	-	- poradnictwo dla osób uzależnionych i współuzależnionych świadczone przez psychoterapeutę
Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Rodzinie w Dobrym Mieście	ul. Olsztyńska 3 11-040 Dobre Miasto	Tel. 89 616 29 99	profilaktyka.dm@wp.pl	- oddziaływania ZI w ramach procedury „Niebieskie Karty” - poradnictwo prawne, psychologiczne
Punkt Konsultacyjny w Zespole Szkół w Dywitach	11-001 Dywity ul. Spółdzielcza 4	Tel. 89 512 01 26	spdywity@o2.pl	- poradnictwo psychologiczne
Punkt Konsultacyjny GKRPA w Dywitach	punkt przyjęć OPS w Dywitach ul. Olsztyńska 32 Dywity	tel. 89 524 76 45	sp2@ugdwywity.pl	- poradnictwo prawne, psychologiczne i socjalne
Punkt Informacyjny – Konsultacyjny GOPS w Jonkowie	ul. Lipowa 11 11-042 Jonkowo	Tel. 89 523 77 64	gops@jonkowo.pl	- poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne
Urząd Gminy w Świątkach Punkt Informacyjny – Konsultacyjny Profilaktyki i Rozwiązywania	11-008 Świątki 59	Tel. 616 98 83 kom. 509 221 936	gmina@swiatki.pl	- poradnictwo indywidualne,

Problemów Uzależnień oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie				konsultacje
MOPS w Olsztynku Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie Punkt Prawniczy Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Ich Rodzin/ dla Osób Współuzależnionych	Ul. Świerczewskiego 19 11-015 Olsztyn	Tel./fax 89 519 44 16 519 26 94	kis@olsztynek.naszops.pl sekretariat@olsztynek.naszops.pl	- wstępna diagnoza i ocena sytuacji klienta - psychoedukacja w zakresie przemocy domowej - pomoc i wsparcie - informacje o placówkach pomocowych - inicjowanie działań interwencyjnych
GOPS w Stawigudzie Punkt Konsultacyjny	ul. Olsztyńska 10 11-034 Stawiguda	Tel. 89 512 63 71	gops@stawiguda.com	- poradnictwo prawne, socjalne z zakresu uzależnień i przemocy
Punkt Informacyjny – Konsultacyjny GKRPA w Gietrzwałdzie	ul. Kościelna 1 11-036 Gietrzwałd	Tel. 89 524 19 11 kom. 600 920 184	gops@gietrzwald.pl	- poradnictwo indywidualne, rodzinne, terapeutyczne

Podmioty realizujące programy korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie (m. Olsztyn i powiat olsztyński)

NAZWA	ADRES	TEL./ FAX	E-MAIL/ WWW	ZAKRES UDZIELANEJ POMOCY
MOPS w Olsztynie	Ul. Piłsudskiego 61a 10-449 Olsztyn	89 534 04 14 (sekretariat); 89 527 78 08 (specjaliści ds. przemocy MOPS)	biuro@mopsolsztyn.pl www.mopsolsztyn.bip.gov.pl	- program na podstawie Education Groups For Men Barter – The Duluth Model; - spotkania indywidualne i grupowe ze sprawcami przemocy; - ćwiczenia, warsztaty, rozmowy, wykłady

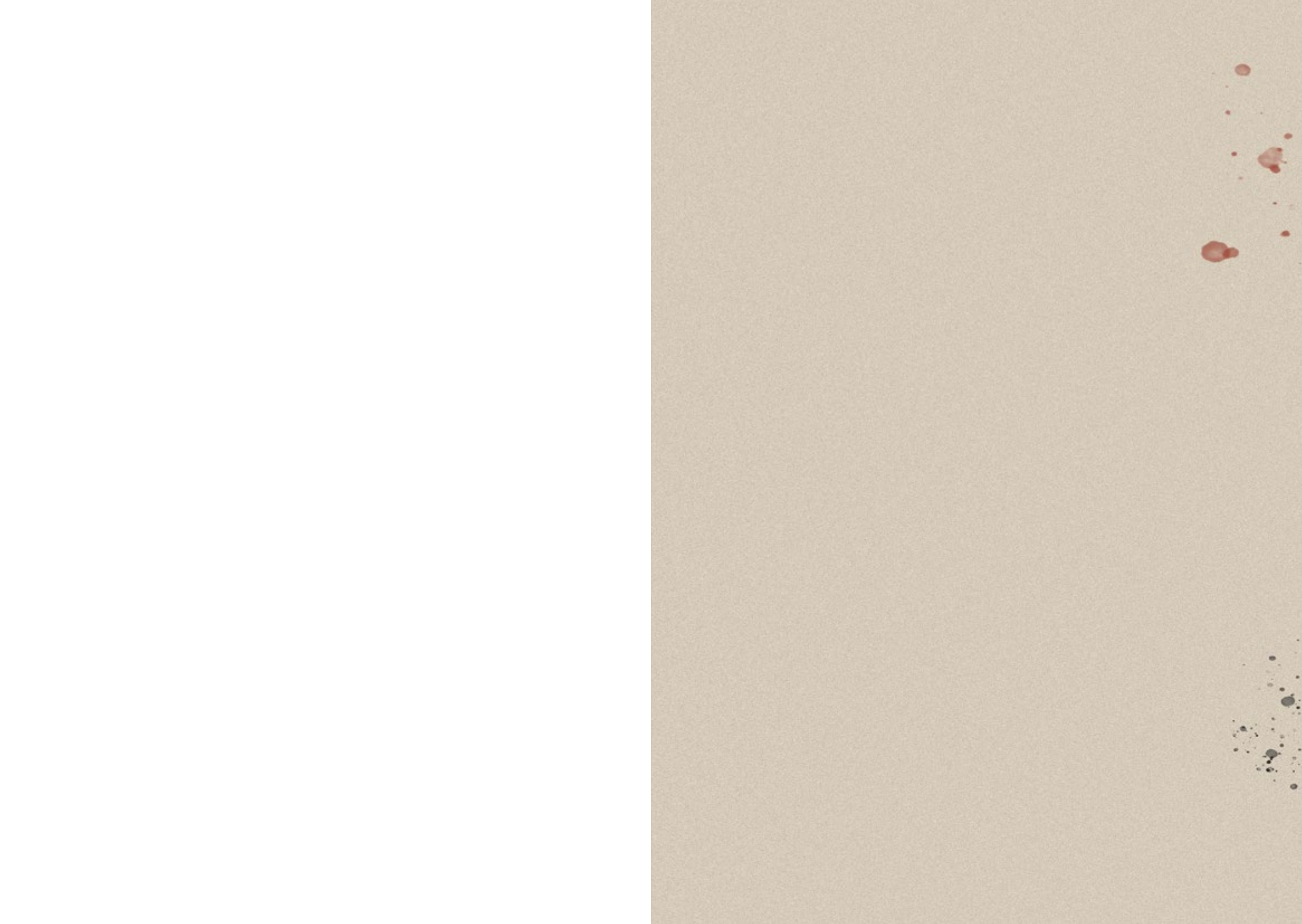
Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień <i>Dział Profilaktyki</i>	Al. Wojska Polskiego 8 10-225 Olsztyn	Tel. 89 535 77 78 Fax 89 535 77 80	sekretariat@mzpitpu.pl www.mzpitpu.pl	- programy na podstawie Education Groups For Men Barter – The Duluth Model; - programy dla rodziców (warsztaty umiejętności wychowawczych, kluby rodzica itp.)
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Ul. Bałtycka 65 10-175 Olsztyn	Tel. 89 544 38 00	pcpr@powiat-olsztynski.pl www.pcpr-powiatolsztynski.pl	- programy edukacyjno-korekcyjne
MOPS w Biskupcu	ul. Niepodległości 4 11-300 Biskupiec	Tel. 89 715 25 13	mopsbiskupiec@wp.pl	- oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach procedury „Niebieskie Karty” - poradnictwo prawne, terapia, GKRPA
MOPS w Jezioranach	ul. Kajki 20 11-320 Jeziorany	Tel. 89 718 11 33	kancelariamopsjeziorany@wp.pl	jw.
GOPS w Kolnie	11-311 Kolno 38	Tel. 89 716 32 93	-	jw.
MOPS w Olsztynku	Ul. Świerczewskiego 19 11-015 Olsztynek	Tel./fax 89 519 026 94	www.olsztynek.naszops.pl pomoc@olsztynek.naszops.pl	- oddziaływania ZI w ramach procedury „Niebieskie Karty”
MOPS w Barczewie	ul. Słowackiego 5 Barczewo	Tel. 89 514 97 98	-	jw.
GOPS w Purdzie	Purda 96b	Tel. 89 519 50 50	-	jw.

Źródła:

- I. Pospiszyl, Przemoc w rodzinie, Warszawa 1994
L. Tomaszewska, Przemoc wobec kobiet w rodzinie, Warszawa 2007
H. D. Sasal, Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie, Warszawa 2005
K. Michalska, D. Jaszczak – Kuźmińska, przemoc w rodzinie, Warszawa 2007
M. D. Adamczyk, Zjawisko przemocy wobec dzieci – wielość perspektyw, w: B. Więckiewicz (red.), Rodzina polska – nowe wyzwania. Wybrane aspekty, Stalowa Wola 2013

Opracowanie broszury:

Lidia Cynt – w 2010 roku ukończyła studia na Uniwersytecie Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie, uzyskując tytuł magistra pedagogiki resocjalizacyjnej. Od 2011 roku jest pracownikiem korpusu służby cywilnej w Zespole Prewencji Kryminalnej, Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie. W swojej pracy zajmuje się problematyką osób nietletnich oraz inicjowaniem działań z zakresu profilaktyki społecznej i komunikacji międzyinstytucjonalnej. Jest autorką projektów i programów profilaktycznych realizowanych przez olsztyńską Policję m.in. z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi, odpowiedzialności prawnej nietletnich, cyberzagrożeń, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Edukuje dzieci i młodzież, rodziców, nauczycieli, seniorów, a także występuje w roli prelegenta na konferencjach naukowych i szkoleniach dla różnych grup zawodowych. Stale podnosi swoją wiedzę uczestnicząc w lokalnych i ogólnopolskich konferencjach, szkoleniach i warsztatach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie
ul. Lipowa 11
tel. 89 523 77 64